

УДК 377.8.011.3-051

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ
ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ
СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ В ПРОЦЕСІ
ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ**

Торшевська О.В.

*ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського
національного університету імені Тараса Шевченка»*

У статті розглядаються проблеми професійної самореалізації, розкривається значущість ефективної організації педагогічних практик, визначаються шляхи формування готовності до професійної самореалізації студентів педагогічного коледжу.

Ключові слова: професійна самореалізація, педагогічна практика, формування готовності.

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ
ГОТОВНОСТИ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ САМОРЕАЛИЗАЦИИ
СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖА В ПРОЦЕССЕ
ПРОХОЖДЕНИЯ ПРАКТИКИ**

Торшевская О.В.

В статье рассматриваются проблемы профессиональной самореализации, раскрывается значимость эффективной организации педагогических практик, определяются пути формирования готовности к профессиональной самореализации студентов педагогического колледжа.

Ключевые слова: профессиональная самореализация, педагогическая практика, формирование готовности.

**PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE
FORMATION PROFESSIONAL SELF-REALIZATION STUDENT
OF COLLEGE IN THE PROCESS OF PRACTICAL TRAINING**

Torshevskaya O.V.

The problems of professional fulfillment, revealed the importance of effective pedagogical practice, defined ways of creating readiness for professional fulfillment student of pedagogical college.

Key words: professional self-realization, pedagogical practice, formation of readiness.

Постановка проблеми. Останнім часом перед Україною стоїть питання формування такої системи освіти, яка б відповідала вимогам сучасної держави, оскільки якість людського розвитку, рівень освіченості і культури всього населення набувають вирішального значення для економічного та соціального майбутнього країни. Метою сучасної особистісноорієнтованої освіти, головним принципом якої вважається людиноцентризм, є цілісний гармонійний розвиток особистості. Досягти зазначеної мети може лише вчитель, якому мають бути притаманні безліч професійно-особистісних якостей, спроможний реалізувати себе як особистість у різних сферах діяльності та спілкування. Тому для сучасних педагогічних закладів дуже актуальною є проблема створення відповідних умов для розвитку таких суб'єктних якостей майбутніх фахівців освітньої галузі, як «самоактуалізація», «самоствердження», «самовираження» та ін. Особливої уваги заслуговує питання професійної самореалізації.

Аналіз попередніх досліджень. Зазначений феномен є предметом міждисциплінарного дослідження.

Проблему самореалізації особистості вивчали вітчизняні і зарубіжні філософи А. Анг'ял, Л. Антропова, Т. Ветошкіна, К. Гольдштейн, Л. Коган, М. Михайлов, М. Муляр, М. Недашковська, Г. Нестеренко, Л. Никифорова, Л. Подолянко, Н. Цибра, І. Чхеайло, Ю. Юхименко, К. Ясперс, розкриваючи її зв'язок із сенсом життя та свободою людини.

Соціологами розробляються питання про шляхи та способи самореалізації особистості в суспільстві (О. Аніщенко, Д. Белл, Є. Головаха, Р. Зобова, В. Келась'єва, Н. Паніна, В. Паніотто, Є. Суїменко, В. Харчева,

М. Чурілов, В. Ядов, Ю. Яковенко та ін.). Зазначена категорія в соціології визначається як реалізація потенціалу особистості, як досконалість, до якої розвивається унікальна індивідуальність.

В акмеології самореалізація розглядається поряд із поняттями «самоактуалізація», «самоорганізація», «саморегуляція», «самовдосконалення» (А. Деркач, В. Зазикін, І. Корнилова, Н. Кузьміна, В. Маркін, Л. Рибалко, Е. Сайко, І. Семенов та ін.).

На психологічному рівні самореалізацію особистості як цілісний процес становлення людини на своєму життєвому шляху почали досліджувати такі вчені, як Л. Виготський та С. Рубінштейн, а плідно продовжили це вивчення К. Абульханова-Славська, Б. Ананьєв, Л. Божович, А. Брушлинський, В. Давидов, Д. Ельконін.

З'ясуванню сутності професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя сприяв аналіз педагогічних досліджень, у яких поняття «самореалізація» визначається як одне із ключових (Л. Бурая, Т. Вівчарик, С. Гармаш, Б. Гершунський, О. Горячова, І. Ісаєв, Л. Калашнікова, А. Ковальова, І. Краснощок, Л. Левченко, Н. Лосєва, М. Ситникова, О. Теплова та інші). Визначенням умов самореалізації вчителів займалися А. Курова, Т. Маслова, В. Мжачих, В. Семиченко та ін.

Мета статті. Аналізуючи наукові підходи з проблеми професійної самореалізації особистості, можна зробити висновок, що вже накопичений певний досвід з дослідження зазначеного феномену. Але проблема постає в тому, що недостатньо вивчені та проаналізовані умови формування готовності до професійної самореалізації в межах педагогічного коледжу. Тому слід звернути особливу увагу на окремі аспекти формування готовності до професійної самореалізації майбутніх учителів та ефективної організації різних видів педагогічної практики.

Виклад основного матеріалу. За весь період навчання у вищому навчальному закладі студенти повинні не тільки набути необхідні знання з фахових дисциплін, а й розвинути відповідні психологічні якості, сформувати позитивне ставлення до майбутньої професії, від чого в значній мірі буде залежати успішність формування готовності до професійної самореалізації майбутніх спеціалістів. Безперечним є факт, що лише в активній діяльності розкривається сутність особистості. Тому особливе місце в роботі з підготовки майбутніх учителів

до освітньої діяльності та розкриття власних можливостей займає педагогічна практика.

Педагогічною наукою визначаються основні завдання практики: поглиблення та закріплення теоретичних знань студентів; формування та закріплення основних професійно-педагогічних умінь, навичок і кваліфікаційної характеристики спеціаліста; розвиток педагогічної свідомості та професійно значущих якостей особистості у майбутніх учителів; розвиток професійної культури; вироблення основ володіння педагогічними технологіями і педагогічною технікою; навчання методами вивчення аналізу педагогічного досвіду та застосування його в педагогічній діяльності; формування творчого мислення, індивідуального стилю професійної діяльності, дослідницького підходу до неї; професійна орієнтація і професійне виховання, розвиток і закріплення інтересу до педагогічної діяльності та до праці з дітьми; вироблення умінь здійснювати диференційований та індивідуальний підхід до дітей; оволодіння методикою вивчення дітей і дитячого колективу; розвиток потреб у педагогічній самоосвіті та в постійному самовдосконаленні; професійна діагностика належності до обраної професії; вивчення сучасного стану навчально-виховної роботи у різних видах шкіл, дошкільних закладах додаткової освіти, передового і нетрадиційного досвіду [1, с. 143-145].

Педагогічна практика студентів проводиться паралельно з вивченням загальноосвітніх та спеціальних дисциплін, що сприяє більш ефективному взаємозв'язку теоретичних знань про соціум з реальною діяльністю.

У процесі практичної підготовки відбувається оволодіння різними видами професійної діяльності, створюються умови для саморозвитку, самовизначення та формуються потреби в самовдосконаленні та самореалізації.

Сутність поняття «професійна самореалізація» визначаємо як процес гармонійного розвитку особистості в поєднанні із набуттям професійно-практичного та духовного досвіду; розкриття і здійснення власного потенціалу, який постійно розвивається; реалізація індивідуальності за допомогою власних зусиль.

Формування готовності до професійної самореалізації студентів педагогічного коледжу в процесі проходження педагогічної практики

потребує відповідних умов, які будуть пов'язані між собою. На сьогоднішній день не існує єдиного визначення поняття «умови», тому вважаємо це сукупністю педагогічних факторів та компонентів, які забезпечують успішність навчально-виховної діяльності.

Першочергово слід зазначити, що організація педагогічних практик має характеризуватися різноманітністю напрямків діяльності майбутніх учителів (проведення уроків з різних навчальних дисциплін, організація та проведення виховних годин, різноманітних свят) та визначенням термінів проходження окремих видів практики. Досвід багатьох навчальних закладів педагогічної спрямованості доводить, що значного позитивного ефекту надає організація систематичного проходження практики.

Не менш значущою умовою розвитку певних якостей особистості є організація активних видів практики, де студентам надається змога проявити високий рівень самостійності та теоретичної підготовки.

Також значну увагу слід звертати на вибір бази практики та призначення досвідчених учителів-керівників. З метою ефективної їх діяльності необхідно забезпечити обов'язкову заробітну платню вчителям, а також матеріальні заохочення та переваги під час атестації і т.п. Необхідним є надання вчителям, відповідальним за проходження студентами певного виду практики, методичної та психолого-педагогічної допомоги у вигляді консультування, забезпечення науково-методичною літературою.

Наступною умовою прояву самореалізації студентів коледжу в процесі проходження педагогічної практики є використання ними інформаційно-комунікаційних технологій, проектної діяльності.

Після проходження окремих видів практики необхідним є проведення ітогових звітних конференцій з наданням творчих звітів студентів-практикантів.

Але навіть при ефективній організації педагогічних практик не варто очікувати від студентів високого рівня професійної самореалізації. Як зазначає Л. Манчуленко, усе-таки педагогічна практика має навчальний характер, і студент, не відчуваючи всієї відповідальності та самостійності, робить помилки та не розкриває весь свій потенціал [2, с. 136-137].